

Kmetijske raznoterosti.

Petelini. Za plemo so najboljši petelini dve ali tri leta stari. Skušnje kažejo, da starost kokošij in petelinov jako vpliva na to, kaj se izleže iz jajec. Iz jajec mladih kokošij, ki imajo starega petelina, izležejo se največ piške, iz jajec starih kokošij, ki imajo mladega petelina, pa petelinčki. Za dvanajst kokošij je dosti jeden petelin, le košinšinski petelini so slabši in mora priti jeden petelin že na 6 kokošij.

Rodovitnost pasočih se svinj. Skušnje so pokazale, da so svinje, ki hodijo na pašo rodovitnejše od tistih, ki so vedno v hlevu.

Belolubnat borovec (*Pinus leukodermis*) raste v severni Albaniji, Črnigori, Bosni in Hercegovini. To drevo je posebno pripravno za pogozdovanje golih planjav nad 1000 do 1700 metrov nad morjem. Ugajajo mu apnena tla in je še z slabšo zemljo zadovoljen, kakor črni borovec. Raste še počasneje ali je vsled tega vstrajnejši. Les je srednje gost in da se na razne načine porabi. Mizarji posebno delajo iz njega vrata in okna. Temu drevju ne škoduje mraz ali vihar, le to mu škoduje, če se nanj nabere preveč snega.

Poučni in zabavni del.

Družba svetega Mohorja.

(Dalje.)

V obliki živalske povesti opisuje g. Fran Štupar življenje rjavega hrosta (hrošča). Taka oblika ni več ne navadna. Take prirodozlovne povesti ravno tako pripomorejo, da se razširi znanje prirodoznanstva, kakor zgodovinske povesti k poznanju zgodovine. Seveda se proti njim dajo navesti ravno isti pomisleki. Mi smo pa vendar tega prepričanja, da so take povesti koristne, ker mej drugim vzbujajo tudi veselje do prirodoznanstva.

Gospod Franjo Podborški podaja razne gospodarske drobtinice. Ta spis ima mnogo dobrih svetov za vsakdanje gospodarstvo. Pisatelj je gradivo tudi jako skrbno zbral.

Potem ima koledar črtice o poslednji ljudski štetvi in se ozira pred vsem na slovenske dežele. Te črtice so nekako nadaljevanje tega, kar je že, „Koledar“ lani o tej stvari priobčil.

Posojilnice so velikega pomena za naš gospodarski pa tudi naš narodni razvoj. Zato se pa slovenski rodoljubi morajo veseliti, če napredujejo ti zavodi. Zato je marsikomu ustregel gospod Ivan Lapajne, da ja v „Koledarji“ pojasnil stanje in napredek slovenskih posojilnic. Nadejamo se pa, da bode ta spis spodbudil rodoljube, da osnujejo posojilnice v krajih, v katerih jih še ni,

„Koledar“ končuje z razgledom po svetu in z zastavicami. Iz povedanega je razvidno, da je letošen koledar jako raznovrsten, iz njega lahko vsakdo priprosti kmet in omikanec dobi zabave in pouka. To raznovrstno berilo dokazuje, da se za družbo ne zanimajo le čitatelji, temveč tudi pisatelji slovenski.

Letos je izdala „Družba sv. Mohorja II. zvezek Martina Cilenšekove knjige „Naše škodljive rastline v podobi in besedi“. Ta knjiga je jako priporočljiva. Mej Slovenci je sploh znanje prirodoznanstva premalo razšir-

jeno. V tej stroki nam še jako pomanjkuje knjig v prvi vrsti popularnih. Omikanec se lahko o tem ali onem pouči iz tujih del, ali za prosto ljudstvo je pa potreba nauka v domači besedi. Posebno je pa družba sv. Mohorja pripravna, da razširja take knjige mej narod. Prirodoznanstvo je velike važnosti za vse stanove, mej drugim tudi za kmeta, ker je podlaga umnemu kmetijstvu. Omenjena knjiga pisana je jako poljudno in jako spominja na prirodoznanske spise pokojnega Erjavca, in želimo, da bi pisateljevo strokovnjaško pero obogatilo slovensko slovstvo še z marsikaterim podobnim spisom.

Šesta knjiga je povest „Na krivih potih“, katero je spisal Žaljski. Ta povest ima jako zdravo jedro. Pisatelj v svoji povesti opisuje sedanje socijalistično gibanje. Povest je torej jako umestna za sedanji čas, ko socijalno vprašanje zanima vse duhove. Povest je tudi umeteljniško jako srečno in uspešno razpeljana. Seveda s socijalnimi nazori gospoda pisatelja se ne moremo popolnoma strinjati. Toda ta stvar je težavna in je čisto naravno, da imajo o njej razni ljudje različne nazore. Ta misli, da se ta ali oni zopet drugače rešiti socijalno vprašanje. Pravo pot bode pač še le pokazala zgodovina, ki je presekala že marsikak gordiški ozelj in bode tudi tega. Tako smo končali letošnjo osmo knjigo. Vsekako moramo reči, da so jako primerne svojemu namenu. Posebno je primerno razdeljeno berilo, primerno je knjig nabožnega, primerno pa tudi poučnega in zabavnega berila. Koristno se lepo družijo s prijetnim. Nikakor pa ne moremo družbe dovolj priporočati.

(Konec sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Pretep v bruseljskem vseučilišču. Na vseučilišču v Bruselji je neki dr. Sarola imel preskuševalno predavanje za privatnega docenta. Predaval je nekaj o spiritizmu, kar je ugajalo profesorjem, dijakom se je pa preneumno zdelo. Ko so profesorji izjavili, da je predavanje zadoščalo zahtevam, so dijaki začeli hrup. Jeden profesorjev je opomnil na to, da tako postopanje ni nikakor dostojno za omikane ljudi, ali te besede dale so povod pretepu, pri katerem gospodje dijaki gospodom profesorjem niso prizanašali.

Umetni demanti. Profesor Rousseau v Parizu je razkrojil svetilni plin in bencinov par pri vročini 2000° z električnim tokom. Dobil je majhne demante, ki pa niso popolnoma čisti.

Nova moda. Amerikanske krasotice niso več zadovoljne z belo poltjo in se dajo tetovirati. Tetoviranje se vrši brez kake bolečine, odkar je Edison za to izumil poseben električen aparat. Za tetoviranje se rabi indijska tinta in pa kitajski cinober.

Razstava novih iznajdeb. Industrijsko društvo v Kodanji priredi prvi mesec prihodnjega leta v Kadonji razstavo najnovejših iznajdeb, katere imajo kaj važnosti za rokodeljstvo ali industrijo na Danskem.

Na vseučilišču v Peterburgu predava 32 rednih, 15 izvanrednih profesorjev, 70 privatnih docentov in 8 lektorjev.

Pradobni krokodil. Pri Usines Selvayu v Belgiji našli so v nekem solokopu krokodila, kakoršni so bivali v Evropi v prejšnjih zemeljskih dobah. Dolg je 8 metrov, samo glava je dolga jeden meter. Poleg tega velicega našli so še jednega manjšega krokodila.

Ognjenik se je oživil. Na Filipinskem otoku Luzon je začel bruhati mej silnim tresenjem zemlje 2500 metrov visok ognjenik, o katerem se je občno mislilo, da je že davno ugasnil. Več vasij je pokončanih.

Velik potres je bil v Perruu in Ekvatoru v Ameriki. V nekaterih mestih se je podrlo več hiš in mnogo ljudij je mrtvih. Škoda se lahko določiti ne more.

Novice.

— **Imenovanje.** Avskultant gospod Hubert Wagner je imenovan sodnim pristavom v Idriji.

— **Odpoved.** G. poslanec dr. Fr. Jurtela, namestnik dež. glavarja štajarskega se je odpovedal temu dostojanstvu.

— **Klub slov. biciklistov «Ljubljana»** sklenil je za časa prihodnje deželne razstave v Ljubljani zgraditi in otvoriti svoje lastno dirkališče. V dosego tega namena obrača se klub na vse prijatelje biciklističnega športa, da mu z radovoljnimi doneski omogočijo nabrati za graditev dirkališča potrebno svoto. Stroški proračunjeni so na 3000 gld.

— **Uradniško stavbniško društvo v Ljubljani** za zgradbo ceninih hiš in stanovanj imelo je minoli teden svoj ustanovni zbor. Po poročilu začasnega odbora glede vseh ustanovitve društva se tikajočih potrebnih priprav, odobril je občni zbor društvena pravila in volil odbor tridesetih članov, ki bo takoj pričel svoje delovanje.

— **Razpisane dijaške ustanove.** C. kr. dež. vlada za Kranjsko razpisuje v uradnem listu 44 dijaških ustanov. Prošnje vložiti je do 15. decembra t. l.

— **Novo društvo.** Vlada je potrdila pravila „društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani“. Društvo, kateremu je blagi namen npravno zanemarjeno deško mladino reševati dušnega in telesnega pogina, imelo bo v kratkem svoj občni zbor.

— **Shod glede podaljšanja dolenske železnice** napravijo dne 3. decembra t. l. meščani v Karlovcu. Na shod povabljeni so tudi interesantje s Kranjskega.

— **Shod kmetovalcev** priredi kmetijska podružnica v Novem mestu v nedeljo dne 3. decembra t. l. ob 9. uri dopoldne v kmetijski bralnici. Program shoda je prav zanimiv.

— **Čitalnica v Ribnici.** Dne 26. m. m. vršil se je v Ribnici osnovalni shod narodne čitalnice. Shod, ki je bil dobro obiskan, volil je osnovalni odbor, kateri ima preskrbeti vse za ustanovitev društva potrebno. Upa se, da društvo obhaja še pred Božičem svoje ustanovitev.

— **V samostojno župnijo** povzdignjena je duhovnija Budanje na Vipavskem.

— **Bolnica usmiljenih bratov** v Kandiji pri Novem mestu se bode baje slovesno otvorila že 6. decembra t. l. Za enkrat skrbjeno je za 30 moških bolnikov v bolnici.

— **Občinske volitve v Volovskem in Opatiji,** pri katerih so zmagali zadnjič združeni Nemci in Lahi, je namestništvo vsled ugovora slovanske stranke in nezakonitostij, ki so se godile pri teh volitvah, razveljavilo in odredilo, da se imajo vršiti nove volitve.

— **Zbirko izbranih hrvatsko-slovenskih pesnij** izda pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu. Slovenski rodoljubi, posebno pa pevska društva na Slovenskem se opozarjajo na to zbirko.

— **Kameniti spomeniki,** vzdani v poslopji ljubljanske gimnazije, kjer je bil poprej nameščen deželni muzej, se bodo z dovoljenjem naučnega ministerstva prenesli o prihodnjih velikih počitnicah v novo muzealno poslopje.

— **Nova žandarmerijska postaja.** V Dobropolji, kjer je bila za časa gradbe dolenske železnice le provizorično ustanovljena žandarmerijska postaja, se bode ista na prošnjo videmskega županstva stalno ustanovila.

— **Ažija pri carinskih plačilih** določil se je za taka plačila, katera se odštevajo v srebru namesto v zlatu, za mesec december na 26 1/2 % v srebru.

— **Znižani tarifi za prevažanje lesovja** od postaj dolenske železnice do Trsta, stopili so te dni v veljavo. Cena je za vsacih 100 kg do Trsta iz Dobropolja 43 kr., iz Velikih Lašč 43.9 kr., iz Ortneka 45.3 kr., iz Ribnice 46.3 kr. in iz Kočevja 56 kr.

— **Nov poštni urad** odprl se je z današnjim dnem na Turjaku. Novi urad bo imel vsak dan ednokratno zvezo s poštnim uradom v Velikih Laščah.

— **Šolske tablice iz celuloida** uvedle so se že na mnogih šolah namesto dosedanjih kamnitih tablic, katere so baje zaradi prahu, ki se nareja pri pisanju, zdravju škodljive. Nove tablice so belkaste barve, mehke kakor papir in se piše na nje z navadnim svinčnikom.

— **Najden kostnjak.** Na štajarski meji pri sv. Nikolaji v kamniškem okraji našli so delavci pri zgradbi neke poti, posamične kosti moškega trupla. Ljudje pravijo, da morajo biti te kosti ostanki nekega ondi pred 30 leti izginolega krošnjarja, kateri je bil najbrže ubit. Morilec tudi niso takrat našli.

— **Izpred porotnege sodišča ljubljanskega.** Dne 27. m. m. obsojena je bila 45letna Marija Krašna iz Dolge Poljane pri Vipavi, ker je svojemu sorodniku ukrala 4500 gld., na 18 mesecev težke ječe. — Pri drugi obravnavi obsojen je bil na šest let težke ječe 19letni Anton Blažič iz zgornjih Pirnič, ker je Luko Petača z nožem tako sunil enkrat v prsi, da je ta takoj umrl. — Zvečer istega dne obsojen je bil 60letni Valentin Podobnik iz Drenovega Griča zaradi prekoraitve meje samoobrane na 8 mesecev težke ječe. — Dne 28. m. m. stal je pred porotniki 27letni Mih Kromar, krojaški pomočnik v Ljubljani in je bil zaradi hudodelstva poskušane posilstva obsojen na 18 mesecev ječe. — Zaradi ednakega hudodelstva je bil obsojen na 13 mesecev ječe 48 letni kovač Gregor Lapajne iz Kroke. — Pri tretji obravnavi obsojen je bil na 15 mesecev ječe 19 let stari hlapec France Šnedic, ki je svojemu gospodarju Frid. Reithareku v Tržiču ukradl nad 500 gld. — Dne 29. m. m. stal je pred porotniki 19letni France Kristan iz Žvirč, zatožen uboja. Kristan je bil zatožbe oproščen. — Obravnava proti Jan. Hriberniku iz Gakrka pri Škofji Loki, zatoženemu zaradi uboja, se je preložila. Istotako preložila se je obravnava proti zavratnemu morilecu Alojziju Novaku iz Šiške ker je ta močno bolan in nezmožen prisustovati obravnavi.

— **Konja z mrličem** sta se splašila. V okrajni hiralnici v Smihovu so te dni baš naložili na mrtvaški voz truplo umrle Marije Lein, kar sta se splašila konja. Hiralnični nadzornik Jože Vinopol je skušal ustaviti konja, ali njega sta na tla podrla in nevarno poškodovala na glavi. Konja sta drla po raznih ulicah z mrličem, in s težavo se je posrečilo nekemu redarju ju ustaviti.

— **Kolera** se je pojavila v Kiseku na Ogerskem blizu štajarske meje.

— **Hudodelstvo v Dublinu.** Dne 27. m. m. našli so v Dublinu na ulici mrtvega zidarja Patrika Raida, ki je imel glavo prestreljeno. Pred nekim poslopjem se je razletela dinamična bomba, ki pa ni napravila veliko škode. V neki vojašnici so našli dinamično bombo, predno se je razletela. Zaprli so čerkostavca, s katerim je bil naposled omenjeni zidar in preiskovali njegovo stanovanje, ter našli mnogo dinamita.

— **Mnogo dinamita** je ukradenega iz nekega železniškega magacina pri Curihu v Švici.